

JEBRON INFO

MAANDELIJKS DIGITAAL INFOBLAD

Oktober_ november 2021

JEBRON

2021-2022

Inhoud

- 02 KORTE REFLECTIES VAN JAN ROLIES OP FACEBOOK
- 06 Afghaanse vrouwen hoeven helemaal niet 'gered' te worden
Farah Bazzi Is historicus en promoveert aan Stanford University.
- 08 Oud, arm en huurder : drie keer de pineut
Socioloog Pascal De Decker onderzocht een zeer precaire bevolkingsgroep
- 11 Noam Chomsky: 'Onder het neoliberale regime zullen we zeker uitsterven'
- 16 'Nu we het eindelijk over dividenden hebben, mogen er best nog wat mythes sneuvelen
- 19 De EU helpt de Libische kustwacht vluchtelingen te onderscheppen,
en schendt dus het internationaal recht
- 21 Lourdes heeft troost en aandacht voor iedereen
- 23 'Mijn familie zei: met een hoofddoek zul je het moeilijker krijgen'
- 26 AGENDA OKTOBER – NOVEMBER -DECEMBER 2021

INHOUDELIJK THEMA NIEUWE WERKJAAR : WIJ ZULLEN DOORGAAN, GEDRAGEN DOOR EEN NIEUWE STILTE

KORTE REFLECTIES VAN JAN ROLIES OP FACEBOOK

Wijsheid ?

Ben ik wijzer geworden ? Ja, als wijsheid de erkenning is van niet weten . Ik beseft niet alleen dat ik heel veel niet weet maar dat niet weten eigen is aan de eindige mens in de werkelijkheid .

Mensen leven in een huis van woorden en betekenissen , oorzaken en verbanden , maar beseffen dat heel veel hen ontgaat . Er zijn krachten en machten die ons ontgaan. Te beginnen in onszelf . Het spreekt in mij , het verlangt in mij . De mens blijft voor zichzelf een vraagteken . Volledige transparantie en authenticiteit zijn illusies .

De wetenschap verlegt grenzen , maar heft de grenzen niet op . Wetenschap is een leesrooster die niet alles bloot legt , doorlicht , deconstrueert . Wetenschap is een constructie , maar geen kennis An sich .

Jacques Lacan noemde Le reel de opake werkelijkheid die ons steeds verrast en aan woorden ontsnapt .

Wetenschap lost vragen en raadsels op , het mysterie of het geheim blijft .

Het niet weten is ook een weten , maar een weten voorbij betogen en hypothesen .

Jean Gabin zong in 1974 (Maintenant je sais) dat hij nu weet dat hij niet weet .

Levensmoe ?

Heel de week fiets ik al rond het woordje moe . Vandaag de laatste keer .

Pratend met leeftijdgenoten hoor je al eens :

Het vat is leeg

Het is genoeg geweest

Voor mij hoeft het niet meer

Ik heb het gehad

ik heb alles al gezien en meegemaakt

Het is volbracht .

Ik heb mijn plicht gedaan .

Hij mag me komen halen

Zijn ze me vergeten ?

ik ben klaar

....

levensmoeheid en voltooid leven zijn eeuwenoude thema's. Er is niets nieuws onder de zon.

Hij liet de krant dicht en volgde het nieuws niet meer . Hij had geen plannen , zag naar niets uit .

Zij bracht de dagen slapend door .

Zijn interesse voor de kleinkinderen verminderde .

Mensen worden ouder maar verliezen zin in het leven . Het is een traag proces . Het verlies van de partner is dikwijls een kantelpunt . Vanaf dan verliest het leven veel van zijn zin .

Familieleden en zorgverleners staan dikwijls machteloos tegenover het gebrek aan zin . Hoe voor iemand het leven smakelijk , appetijtelijk maken ? Hoe iemand helpen ja te zeggen tegen het leven ? Volstaat een regelmatig bezoek ?

Ouderen zijn niet moe van ... maar van HET leven . Ik ben HET moe . Het is genoeg geweest .

Moe van leven als werkwoord . Geen zin meer om de dagen op te pakken en te leven . Leven moet geleefd worden .

De wetenschap buigt zich ook over het fenomeen . Waarom vermindert de levenstonus ? Is het de eindigheid van ons energetisch vermogen ?

Zij was terminaal . Een verpleegster kwam binnen met een spuit . Wat doe je ? Haar hart ondersteunen . Stop . Ze is aan het gaan ! Laat haar in vrede gaan . Ge zult niet doden , maar ook mensen niet verplichten tot leven . Leven verlengen zonder de zorg voor levenskwaliteit stelt veel vragen .

Nu veel mensen hoogbejaard worden is de vraag naar de omgang met levensmoeheid de centrale zorgvraag .

Tot slot nog dit .

In oude gebedenboeken vindt je gebeden om een goede dood . Voor ons vreemd en toch actueel . Veel gelovige hoogbejaarden bidden om een vredevolle dood . Laat , Heer , uw dienaar gaan , in vrede naar uw woord .

Ruimtevaart -Hemelvaart. (15 augustus 2021)

De eerste ruimtetoeristen zijn terug , na een korte uitstap . Er blijkt veel belangstelling voor die dure vaart.

Waarom ? Zoeken mensen een uitvlucht ? Is de aarde te eng geworden ? De far-space ?

Zondag viert de Kerk de tenhemelopneming van Maria . Zij is elders , in een dimensie die hemel genoemd wordt.

Zeg Hemel , en de mensen kijken naar boven, zeg hel en ze kijken naar beneden .

Hemel en ruimte vallen niet samen . Is de hemel een plek ? Een realiteit in een andere dimensie ? We weten er niets over. Beelden vertellen ons iets, maar niet de realiteit. De hemel is een utopie : ergens nergens. Indien mensen verder leven , moeten ze ergens zijn. Wij denken altijd met de categorieën ruimte en tijd.

Voor gelovigen betekent in de hemel zijn ook In-God zijn . Weten we daar mee iets meer ? Neen. En toch .

Beelden voor die hemel : een stad , een maaltijd .

Voor gelovigen is het een belofte . Het einde is niet het einde .

Zeggen dat we ons moeten inzetten voor een hemel op aarde, is iets te kort door de bocht. Het is correct , maar er is meer te hopen. Twee woorden drukken dit uit: verrijzenis en voltooiing. Wat en hoe? Wij weten het niet. Geloven is vertrouwen in een woord en is weten en niet weten.

Leve de vrijheid (eind augustus 2021)

Op de tv beelden uit Frankrijk , Antwerpen en elders met verdedigers van de burgerlijke vrijheden . De overheid bedreigt , ondermijnt en breekt de verworven vrijheden af . Aanleiding : een mogelijke beperkte vaccinatieplicht en een vaccinatiepas.

Geen betoging voor vaccins , voor bescherming van levens , voor wereldwijde solidaire vaccinering . Neen , blijf van mijn lijf , dat mijn bezit is . Baas in eigen lijf , zoals abortus verdedigd werd met de slogan : baas in eigen buik .

Het lijf als laatste plek waarover mensen nog kunnen en willen beschikken . Idem voor het recht op euthanasie .

Is onze vrijheid bedreigd ?

Is de overheid de vijand of het virus ? Bedreigt het virus ons en mijn leven ? Ik dacht het .

Is vrijheid een absoluut goed ? Neen , mijn vrijheid mag niet de vrijheid en het leven van anderen in gevaar brengen.

Dat is de basis van het samenleven .

Het ik is niet het vertrekpunt , het wij gaat aan het ik vooraf .

Leven is intreden in een taal , in een gemeenschap , een cultuur , de Wet , een veld van betekenissen .

In onze tijd staat de discussie over de verhouding van wij en ik op scherp .

De doorbraak van digitale controlemechanismen versterkt de vrees voor meer staatscontrole .

Op dat moment komt China om de hoek kijken .

Het wantrouwen ten opzichte van de overheid en de wetenschap is groot . Het ik wil groter worden , de overheid minimaal . De epidemie heeft geleerd dat een sterke overheid in die uitzonderlijke omstandigheden onontbeerlijk is .

De eerste barricades zijn op komst . Terug naar een revolutie voor la liberté ? Ik denk het niet .

Het probleem blijft : de verhouding van mondige individuen die zelfbeschikking eisen en een regulerende overheid die het algemeen belang verdedigt . Eigenlijk sinds de 17de eeuw een terugkerend probleem .

Niet in de kerk , maar op de festivalweide (september 2021)

Ten tijde van de christenheid waren de kerken gevuld . Als kind heb ik dat nog meegemaakt . De tijden zijn veranderd en vooral de mensen . Onze denk- en levenskaders zijn anders .

De Franse muziekpresentator Manoukian merkte onlangs op dat de kerken leeg zijn , maar dat de concertzalen vol zitten .

Muziek heeft een verheffende kracht die de luisteraars vervoeren , meevoeren , uit de dagelijksheid tillen .

Vooraf op de festivalweide gaat het individu op in de massa . Het weidepubliek wordt een mystiek muzikaal lichaam , een lichaam in roes en vervoering , erotisch geladen , voor de duur van een life optreden . Voorbij de woorden door de muziek gaan ze in een oceanisch gevoel op . Wuivende handen als een zee , la mer en la mere .

Traditionele liturgieën wekken verveling op , beroeren de zinnen nauwelijks . Jongeren haken af , senioren vinden rustige zekerheid in de eentonige gelatenheid van gezangen en woorden .

De nood aan contact met ' wat de mens overstijgt ' blijft groot . Het is een gevoel , een lijfelijke ervaring van 'het' , geen JIJ tot wie men zich kan richten in gebed en zang . Het naamloze .

Het leven , het zijn , het bestaan .

Stijn Meuris worstelde hiermee :

Van God los ,

Laat nu toch die God los ,

Er is niemand in de kosmos .

'T is zonde van de tijd .

Schijnbaar laten mensen die kosmos niet los . De kosmos die ons overstijgt en waarin wij ademen . Wij zijn in , door , met de kosmos . Niemand-iemand ? Leeg - vol ?

Als het moet , verhuis ik. (12 september 2021)

Op de kaft van een tijdschrift staat een foto van Eric Zemmour , Franse rechtse auteur en presidentskandidaat . Verdediger van het oude Frankrijk .

Ken je die man , vraagt mijn buurman op de bus ?

Een beetje.

Hij is tegen immigratie . Op de school van mijn kinderen , zijn de immigranten in de meerderheid . Ik lig daar 's nachts wakker van . Met hun bevolkingsaanpak zijn ze binnenkort in de meerderheid . Zij zullen de wetten bepalen .

Als dit een moslimland wordt , verhuis ik naar Polen of Hongarije . Ik wil niet leven in een moslimland .

Doet u dat iets ?

We kennen de toekomst niet . De wereld is aan het veranderen , zoals dat altijd geweest is . Het zal niet gemakkelijk zijn , maar ik heb vertrouwen in onze instituties .

Terug op straat . Het gesprek blijft hangen .

Deze man is geen uitzondering . In Vlaanderen onderbuik , leeft er angst voor de toekomst en voor de andere . Vlaanderen staat vol muren , in harten en geesten .

Zijn bruggen nog mogelijk ? Hoe de bestaande kloven overbruggen ? Met alle mensen van goede wil ? Of loopt dit uit op geweld ?

Waar begint een nieuw denken ? Uit de verkokering , uit de afkeer en de haat ? Hoe de angst voor de andere overwinnen ? Op de scholen ?

Ik ben geschrokken en voelde me niet lekker .

Een strijd van verhalen . (17 september 2021)

Mensen vertellen over zichzelf en dat verhaal is hun identiteit . Dat verhaal evolueert , feiten en ervaringen worden anders geduid en in een andere verhaallijn geplaatst . Therapie is een oefening in vertellen . Ontkende wonden , emoties , verlangens worden erkend en in het levensverhaal opgenomen . Elk verhaal is fictie , een constructie , alles kan anders verteld worden .

Een echtscheiding , een verlies , familiale conflicten , dwingen tot herschikking van het levensverhaal .

In een samenleving doen veel verhalen de ronde . Wie macht heeft , bepaalt het verhaal over het klimaat , de immigratie , de staatshervorming , Wallonië . Partijen zorgen voor een dominant verhaal dat hun eigendom wordt . Iedereen weet welke politici steeds opnieuw hetzelfde vertellen over België immigratieland , de onbestuurbaarheid van België , de hangmat van de sociale zekerheid , ...

De circulerende verhalen bepalen onze blik , kaderen feiten en gebeurtenissen .

In de media worden de verhalen met elkaar onvoldoende geconfronteerd . De verschillende verhalen over staatshervorming , migratie en andere topics horen thuis in het politiek debat of de strijd van verhalen .

De krant die je leest , formatteert je blik en geeft je een interpretatiekader.

De politieke armoede van deze tijd is het gebrek aan een gedeeld aantrekkelijk , zinvol verhaal met perspectief , met in- en uitzicht , met een richting en een weg .

Verkiezingen gaan over verhalen en de vertellers . Een regeringsaccord gaat over een haalbaar verhaal .

Maar het verhalen gaat door want mensen kunnen niet leven van brood alleen , ze hebben nood aan verhalen .

Burgers , die de tel kwijt zijn (ik begrijp er niets meer van , waarheen gaat dat ?) wachten op een verhaal .

**Afghaanse vrouwen hoeven helemaal niet ‘gered’ te worden
Farah Bazzi Is historicus en promoveert aan Stanford University.**

De Standaard 26/08/2021

Discussies in het Westen over vrouwenonderdrukking in Afghanistan dienen niet de vrouwenrechten, maar vooral het eigen belang, betoogt Farah Bazzi.

Afghanistan wordt in het Westen al jaren afgeschilderd als een patriarchale middeleeuwse samenleving. Een barbaars land dat altijd zo is geweest, en altijd zo zal zijn. Een land zonder toekomst, en zonder geschiedenis, waar de emancipatie van vrouwen alleen mogelijk is via onze militaire interventie. Zulke simplistische, oriëntalistische aannames over de onveranderlijkheid van islamitische samenlevingen negeren gemakshalve de schadelijke rol die bezettingen door de Sovjet-Unie en het Westen hebben gespeeld bij de opkomst van de taliban. Midden-

Oostenexpert Carolien Roelants stelde in NRC al dat de 'Afghaanse catastrofe' het resultaat is van 'de Sovjetbezetting en de bewapening van islamistische rebellengroepen in de jaren tachtig. Dat gebeurde óók door Washington.'

Het frame van een onveranderlijk Afghanistan is ahistorisch en gaat voorbij aan de rol die Afghaanse vrouwen zelf spelen in de strijd voor hun zelfbeschikking. Vrouwen zoals de legendarische volksheldin Malalai van Maiwand (1861-1880) en Meena Keshwar (1956-1987) stredden tegen de vrouwenonderdrukking binnen eigen landsgrenzen en tegen de bezettende grootmachten. Ook overschaduwde dat frame de selectieve manier waarop westerse mogendheden zijn omgegaan met vrouwenrechten in het land. Die werden alleen belangrijk geacht wanneer ze westers-imperialistische doeleinden dienden. Wat heeft deze jarenlange obsessie met het 'redden' van Afghaanse vrouwen hen daadwerkelijk opgeleverd?

Afghaanse vrouwenrechtenactivisten voelen zich, terecht, door de Amerikanen en hun bondgenoten verraden. Nu de Taliban het weer voor het zeggen hebben, dreigt alles waar Afghaanse vrouwen zich de afgelopen twintig jaar en langer voor hebben ingezet te worden tenietgedaan. Terwijl volgens The Costs of War Project (Brown University) en The New York Times meer dan 80 procent van het geld dat de Amerikanen in Afghanistan hebben gepompt uiteindelijk is bijgeschreven op de bankrekeningen van Amerikaanse private militaire bedrijven, blijven Afghaanse vrouwen grotendeels met lege handen achter.

Hypocriete houding

In een interview met TRT World nam de leider van de Afghan Women's Network, Mahbooba Seraj, geen blad voor de mond. Zij stelde dat de Amerikanen de Taliban schaamteloos aan de Afghanen hebben opgelegd. Een andere Afghaanse activiste en ngo-leider, Pashtani Durrani, beschuldigde de Amerikanen ervan geen oog te hebben gehad voor de wensen en dromen van Afghaanse vrouwen toen zij besloten om, zonder de zegen van Afghaanse bevolking, de vredesonderhandelingen met de Taliban aan te gaan. Waar komt deze woede van Afghaanse vrouwen jegens het Westen vandaan, als het Westen hen zagezegd kwam helpen?

Luister naar Afghaanse vrouwen en laat hen het voortouw nemen in hun emancipatiestrijd

Hoewel Amerikaanse en Navo-bewindslieden het 'redden' van Afghaanse vrouwen uit handen van de Taliban aanvoerden als morele reden om de militaire invasie in 2001 te rechtvaardigen, wordt er in het vredesakkoord dat de Amerikanen twintig jaar later met diezelfde Taliban sloten met geen woord gerept over de vrouwen en hun rechten. Dat is niet verrassend. Sterker, het is in lijn met de hypocriete houding van westerse mogendheden tegenover vrouwenrechten in islamitische landen in het algemeen, en Afghanistan in het bijzonder. Discussies over vrouwenonderdrukking worden vaak als troefkaart ingezet om de westerse macht in deze regio's te rechtvaardigen. Maar het zijn de vrouwen, zoals wederom blijkt, die de hoogste prijs betalen voor deze vernietigende oorlog.

Solidariteit en steun

Ieder die nu nog pleit voor militaire interventie om democratie en beschaving te brengen, dient met argusogen te worden bekeken. In plaats van dat we onszelf in het Westen op de borst kloppen voor wat wij voor Afghaanse vrouwen hebben betekend, zou het ons sieren als we

voornamelijk terugkijken op onze rol in de totstandkoming van deze, voor vrouwen levensgevaarlijke situatie in Afghanistan. Zeker nu westerse leiders, onder wie de Amerikaanse president Joe Biden, ons de geschiedenis willen doen vergeten door de schuld volledig in de schoenen van de Afghaanse bevolking te schuiven: de Afghanen zouden de kans verspeeld hebben die het Westen hun gaf met hun bezetting.

Laat er geen misverstand over bestaan: Afghaanse vrouwen verdienen onze solidariteit in hun strijd tegen de taliban. Maar dat is geen verdienste. Gezien de lange geschiedenis van westerse inmenging is het onze plicht om naar hén te luisteren. Om ze het voortouw te laten nemen in hun eigen emancipatiestrijd. De aanmatigende toon waarmee er vanuit het Westen jarenlang over Afghaanse vrouwen is gesproken, is niet meer van deze tijd. Wanneer we serieus naar Afghaanse vrouwen kijken en luisteren, wordt het duidelijk dat zij, met gevaar voor eigen leven, uiteindelijk het echte werk hebben gedaan in Afghanistan. Zij hoeven niet gered te worden. Ze verdienen wel onze steun.

Oud, arm en huurder : drie keer de pineut Socioloog Pascal De Decker onderzocht een zeer preciaire bevolkingsgroep

Pascal De Decker en Emma Volckaert, Oud, arm en huurder, Gompel & Svacina, 234 p., 29 euro.
De Morgen 10/02/2021

Tachtigers die bijklussen om toch maar de huishuur te kunnen betalen. Wie oud, arm én huurder is, moet vaak creatief zijn om het einde van de maand te halen, leert het nieuwe boek van Pascal De Decker. 'En corona heeft het allemaal nog erger gemaakt.'

"Man (81) zoekt vrouw om samen woning te huren. Alleen wonen is veel te duur.' Een zoekertje in de krant maakt het onderzoeksonderwerp van socioloog Pascal De Decker (1958, KU Leuven) en journalist Emma Volckaert meteen concreet. Woonkosten zijn voor heel wat oudere huurders problematisch hoog. Om rond te komen, klussen ze bij of zoeken ze naar 'illegale' manieren om de huishuur te drukken. "Het gaat om kleine overlevingsstrategieën die als enig doel hebben iets minder arm te zijn", zegt De Decker.

Wat was de aanleiding voor dit onderzoek?

Pascal De Decker: "We deden eerder al onderzoek naar de woonervaringen van ouderen die naar de kust verhuisden en naar die van bejaarde plattelandsbewoners. Het ging telkens om mensen uit de brede middenklasse met een eigen woning. We vroegen ons af hoe de andere kant van het sociaal-economisch spectrum eruitziet. Hoe wonen armere ouderen in stedelijk gebied? We bezochten 32 respondenten. Allemaal huurders, met een gemiddelde leeftijd van 71 jaar, van wie de meerderheid alleenstaand is."

De huurders die jullie spraken hebben een pensioen van gemiddeld 1.200 euro. Het leeuwendeel gaat naar huurgeld. Sommige ouderen kiezen er daarom voor om wat bij te verdienen.

"Het gaat steeds om kleine extra's. De 75-jarige Lucia woont in een sociale assistentiewoning, maar heeft een klein inkomen omdat ze schulden afbetaalt. Ze werkt 's nachts als toilet dame. Haar vrijwilligersvergoeding gebruikt ze om de maand door te komen en om te sparen voor een nieuwe ijskast. Net zoals de 66-jarige Clara. Zij krijgt maandelijks 130 euro als oppas bij Familiehulp. Tot de zeventiende van elke maand leeft ze van haar pensioen, daarna schakelt ze over op haar 'tweede inkomen'.

"De 61-jarige Marleen geeft dan weer therapielessen. Haar pensioen bedraagt 1.180 euro en haar huur klokt af op 874 euro. Ze bevindt zich in een vicieuze cirkel: ze woont in een grote woning omdat ze haar therapieruimte nodig heeft. Ze wacht op een sociale woning, maar zolang ze die niet krijgt, kan ze niet anders dan die bijverdienste in stand houden. Haar chronische ziekte en ingedeukte wervel ten spijt."

Sinds de start van de pandemie is bijverdienen toch zo goed als onmogelijk geworden?

"Klopt. De coronacrisis zorgt ervoor dat kwetsbare ouderen het nog moeilijker hebben. Niet alleen het financiële luik weegt zwaarder door, ook hun emotionele leven kreeg een knauw. Hoewel eenzaamheid al voor corona een groot probleem was."

Om het eind van de maand te halen gaan sommige huurders zelfs over tot sociale fraude?

"Met de term sociale fraude zou ik toch voorzichtig omspringen. Het gaat om kleine overlevingsstrategieën die als enig doel hebben iets minder arm te zijn. We spraken met de 67-jarige Anne-Marie, wier zoon niet met zijn vriendin wil samenwonen. Hij staat ingeschreven bij zijn moeder en betaalt er haar maandelijks 200 euro voor. De vriendin in kwestie is weduwe. Als zij zou samenwonen, verliest ze haar verhoogd kindergeld en weduwepensioen. De zoon kan de moeder dan niet langer dat financiële ruggensteuntje geven. Wonen zou onbetaalbaar worden voor Anne-Marie.

"Dat schipperen tussen samenwonen en een uitkering verliezen, is bij veel arme ouderen een wankel evenwichtsoefening. Ik neem het voorbeeld van een zestigjarige thuisloze vrouw die niet wil gaan samenwonen met haar vriend omdat ze dan allebei hun uitkering verliezen. Ze verblijft niet meer dan twee dagen per week bij hem. De overige nachten slaapt ze bij kennissen op de zetel. Verre van ideaal, zeker voor een hart- en nierpatiënte. Het is de prijs van de liefde die mensen met een uitkering betalen."

Wie zit er eigenlijk in de minst benijdenswaardige positie: private of sociale huurders?

"De huurprijs in de sociale huur is inkomensgerelateerd en ligt doorgaans een stuk lager. Maar senioren die een sociale woning willen, moeten vaak jaren op een wachtlijst staan. Ondertussen zoeken ze noodgedwongen op de private huurmarkt. Dat is vaak een hele strijd, aangezien verhuurders sneller kiezen voor een huurder met een hoger inkomen. Liegen over een inkomen is al te vaak een noodzakelijk kwaad.

"Zo'n 29 procent van de sociale huurders houdt na de huurlast onvoldoende over om het einde van de maand op een comfortabele manier te halen. Bij de private huurders is dat de helft. Zij ervaren niet alleen meer betaalbaarheidsproblemen dan sociale huurders, maar leven ook met de constante stress dat ze uit hun woning kunnen worden gezet en geen alternatief zullen vinden. Huurzekerheid is beperkt tot maximaal negen jaar, maar heel wat contracten hebben een kortere duur. Verhuizen op hoge leeftijd zorgt soms voor schrijnende situaties. We zagen een tachtigjarige man die zijn woning moest verlaten, maar die ondanks de urgentie van de situatie niet op zoek ging naar een nieuwe woning. Hij had er vertrouwen in dat 'ze', de stadsdiensten, wel iets zouden vinden voor hem. In het OCMW van Gent krijgen ze de laatste drie jaren steeds meer uit huis gezette bejaarde huurders over de vloer die niet meer weten van welk hout pijlen te maken."

Gepensioneerde huurders betalen zich blauw aan huur. Toch is liefst 80 procent van de woningen in Vlaanderen matig tot zwaar onaan- gepast aan hun noden, blijkt uit onderzoek. Dat percentage is hemeltergend hoog, maar hoeft niet te verwonderen. Woningen worden gebouwd voor jonge en vitale mensen. De afgelopen vijftien jaar zijn er enorm veel appartementen bijgebouwd in Vlaanderen. We hadden daar de opportuniteit om die nieuwbouwprojecten niet alleen af te stemmen op de noden van de actieve bevolking, maar ook op die van ouderen. Die kans hebben we jammer genoeg laten liggen. We zouden ook bestaande woningen kunnen aanpassen door deuren te verbreden, hoogteverschillen te nivelleren en bereikbaarheid van de straat te optimaliseren. Maar je hoort me al komen: zulke structurele ingrepen doorvoeren bij bestaande woningen is onbegonnen werk."

En de overheid neemt hier geen duidelijke stelling in?

"Er bestaat geen uniforme wetgeving. Een algemene verordening lijkt ons een plausibele oplossing. Een uniform bouwkundig voorschrift waar elke projectontwikkelaar zich aan moet houden: werk hoogteverschillen weg, let op de plaatsing van stopcontacten, zorg dat de deuren voldoende breed zijn voor een rolstoel..."

Niet alleen de woningen zelf zijn onangepast. Ook onze openbare ruimte is niet afgestemd op de noden van ouderen?

"Het komt erop neer dat het Vlaamse woon- en ruimtelijk model zoals het na de Tweede Wereldoorlog is gebouwd, de facto gemaakt is voor gezinnen met kinderen. Voor actieve mensen dus, die probleemloos trappen nemen en makkelijk met de auto van A naar B bollen. De Vlaamse openbare ruimte is een behoorlijke wanorde. Het bekendste voorbeeld is die afschuwelijke lintbebouwing langs steenwegen. Veel mensen, ook ouderen, wonen op plaatsen die enkel met de auto te bereiken zijn. Te voet naar de bakker gaan is er zelden bij. De dokter woont niet om de hoek en zo'n brede steenweg oversteken om een koffie bij een vriend te gaan drinken, is met een rollator geen pretje.

"Voor ouderen is zo'n geïsoleerde woonomgeving erg nefast. Als ze problemen met verplaatsingen ondervinden, zijn recreatieve en intellectuele bezigheden de eerste die ze laten vallen. De buitenwereld komt zo nog meer verderaf te staan."

De overheid houdt vast aan 'ageing in place': we wonen zo lang mogelijk in ons eigen 'kot' door een beroep te doen op een informeel zorgnetwerk van familie en burens. Maar dat netwerk blijkt maar losjes aan elkaar te hangen?

"Ageing in place houdt in dat wanneer je niet meer voor jezelf kan zorgen, mensen uit je onmiddellijke omgeving die zorg kunnen verstrekken. Maar bijna de helft van de Vlaamse ouderen woont alleen en kan dus al niet rekenen op de zorg van een inwonende partner. Zo'n 57 procent krijgt hulp van de kinderen, nog eens 27 procent steunt op de kleinkinderen. Dat betekent ook dat vier op de tien ouderen niet kunnen of willen rekenen op hulp van de kinderen. Bij ouderen in armoede ligt dat cijfer nog hoger. Eerder onderzoek wees uit dat zij minder familiale contacten hebben dan mensen die niet in armoede leven.

"Zelfs een handig personenalarmsysteem vereist een eigen netwerkje. Sommige respondenten uit ons onderzoek hebben gewoon geen contactpersonen om op te geven. Er is niemand die voor hen zorgt. Een ouderenbeleid dat informele zorg als basis neemt, ontkennt de realiteit waarin veel ouderen leven en houdt het risico in dat veel kwetsbare, arme ouderen niet de nodige zorg ontvangen."

Bovendien wil of kan niet iedereen die mantelzorg op zich nemen?

"De hulp van kinderen aan ouders is de laatste drie decennia sterk afgenomen. Kinderen gaan verder van hun ouders wonen. Even binnenspringen om boodschappen af te zetten wordt moeilijker. Mantelzorg brengt bovendien onvermijdelijk stress met zich mee. Soms zijn de taken fysiek belastend. Soms is er netwerkstress tussen familieleden, bijvoorbeeld over de

taakverdeling, maar ook relatiestress tussen de hulpbehoevende en de mantelzorger komt vaak voor."

Jullie stellen voor om formele thuiszorg toegankelijker en betaalbaarder te maken?

"De babbel met de zorgverstrekkers wordt vaak als de grootste meerwaarde van thuiszorg gezien. We spraken met de 84-jarige Albert die recent zijn vrouw had verloren. Je zag zijn gezicht opklaren als het autootje van de thuisverpleegkundige kwam aanrijden. Maar voor sommige ouderen is thuiszorg onbetaalbaar, zelfs wanneer het ziekenfonds het grootste deel achteraf vergoedt. Vijf euro om je rug te wassen en in te smeren? Past niet in het budget. Voor anderen is de aanvraag te complex."

Ook alternatieve woonvormen zouden de woonomstandigheden van ouderen kunnen verlichten?

"Als je in ons land vraagt waar mensen zich zien wonen als ze oud zijn, staan eigen woning en het woon-zorgcentrum op plaats één en twee. Simpelweg omdat we andere woonformules niet kennen. Het woonmodel in België is geijkt op de eengezinswoning met tuin. De verappartementisering is een recenter fenomeen. Maar collectieve oplossingen voor woonproblemen hebben we nooit omarmd. In een sociaal woonblok zou collectieve zorg nochtans makkelijk te organiseren zijn. In de Gentse wijk Meulestede bestaat er een soortgelijk project: negen huurappartementen met dichtbij een diensten- en wijkgezondheidscentrum."

Welke oplossingen schuiven jullie nog naar voor?

"Huurcontracten van senioren van onbepaalde duur maken, zowel op de private als sociale verhuurmarkt, is een optie. Dat model bestaat in Nederland en Duitsland. Verhuurders die in die constructie stappen, krijgen zware fiscale kortingen. Maar ook een meer overkoepelende oplossing is nodig. Een Vlaamse taskforce Wonen en Zorg kan de beleidsdomeinen wonen en welzijn op een structurele manier verbinden. De vergrijzingspiek zit er nog aan te komen. We kunnen niet gewoon afwachten."

Noam Chomsky:

'Onder het neoliberale regime zullen we zeker uitsterven'

'We gaan richting de verwoesting van een planeet waarop leven mogelijk is. Erger nog, we doen het bewust.' Filosoof en linguïst Noam Chomsky hoopt dat jongeren een uitweg kunnen vinden. *'Mijn generatie heeft compleet gefaald'*, zegt hij in een interview met het studentenblad VETO. Emiel Roothoofd, Arne Sonck, met medewerking van Wolf France, Jan Debaus en Mikhail Efimenko

Waarom is een Global Green New Deal de enige manier om de klimaatverandering aan te pakken?

Chomsky: 'Het globale aspect van het concept is heel belangrijk. In de komende jaren zal een groot percentage van de uitstoot - misschien bijna de helft - afkomstig zijn van zogenaamde ontwikkelingslanden: arme landen die niet de middelen hebben om de maatregelen te nemen die moeten worden genomen. In de veronderstelling dat we geïnteresseerd zijn in overleven, zullen we onze middelen moeten inzetten om die landen te helpen heel snel over te stappen op hernieuwbare energie. Als we hen door een fase van fossiele brandstof - de basis voor de westerse ontwikkeling - laten gaan, zijn we allemaal verloren.'

'Hier is een simpel vraagstuk voor de rijke landen: hebben we de ethische en intellectuele capaciteit om te doen wat voor anderen gedaan moet worden en wat voor onszelf gedaan moet worden? Wel, tot dusver ziet het er niet goed uit.'

'Sommige van deze zaken zijn zo banaal dat je niet kunt geloven dat ze niet gebeuren. Zo zijn er bepaalde delen van India die tijdens de zomer temperaturen van wel 50°C bereiken. In Arizona, waar ik woon, zijn zulke temperaturen geen groot probleem. Ik heb zonnepanelen op mijn dak. Ik kan gratis elektriciteit genereren zodat ik geavanceerde, niet-vervuilende airconditioning kan gebruiken. Dus ja, ik kan 50°C overleven. Een boer in Rajasthan (provincie in India, red.) kan dat niet.'

'De manier waarop India ermee omgaat, is door goedkope en zeer vervuilende airconditioners aan te kopen die zelfs maar ten dele werken. De rijke landen zouden India kunnen voorzien van geavanceerde, niet-vervuilende airconditioners. De kost zou zo laag zijn dat het een afronding in de begroting zou zijn. Je zou het niet eens merken. Gebeurt het?'

'In feite zien we iets soortgelijks op kleinere schaal, vlak voor onze ogen: de coronacrisis. De leiders in elk welvarend land begrijpen heel goed dat, tenzij vaccins snel naar Azië, Afrika en arme landen in Latijns-Amerika gaan, het virus zal blijven muteren, zoals het net deed in India. De mutaties zullen van allerlei aard zijn: sommige zullen dodelijk zijn, andere oncontroleerbaar. Het virus zal terugkomen en ons vernietigen.'

'Er zijn dus twee vragen. De ene is ethisch: geven we om het lot van mensen over de hele wereld die in ellende en verlatenheid leven, grotendeels vanwege onze daden? Het gaat om mensen die we hebben verwoest en vernietigd, die nu een ellendige dood tegemoet gaan. Of worden we zo verteerd door hebzucht en obsessie met de enorme winsten van de grote farmaceutische bedrijven dat we zullen weigeren iets te doen? Die vraag ligt momenteel op tafel en krijgt de verkeerde antwoorden.'

'De rijke landen monopoliseren vaccins voor zichzelf. Er bestaat een internationaal samenwerkingsverband, COVAX, dat simpelweg probeert om distributiekwesties op te lossen. Maar het krijgt nauwelijks geld. Donald Trump trok zich er op zijn gebruikelijke brute manier uit terug. Maar zelfs binnenin COVAX gebeurt er niet wat moet gebeuren.'

De wereld is sterk geglobaliseerd, zeker op economisch vlak, maar ook digitaal. Maakt dat de internationale aanpak van klimaatverandering makkelijker of juist moeilijker?

Chomsky: 'Dat hangt ervan af over welk soort globalisatie we het hebben. Wat we vandaag bedoelen met globalisatie betekent: neoliberale investeringsrechten. Onder dat regime gaan we zeker uitsterven. Er is een andere vorm van globalisatie. Bijna elke arbeidersvereniging in de wereld heeft "internationaal" in zijn naam staan. Dit kan waargemaakt worden. We kunnen teruggaan naar de droom van de negentiende eeuw met arbeiders die overal ter wereld samenwerken voor het algemeen goed.'

'Wat er nu zowat gebeurt is een klassenstrijd op internationaal niveau dat het lot van de mensheid gaat bepalen. Het is natuurlijk een pak complexer dan dat, maar dat is de basisstructuur. En de vraag die we ons moeten stellen is: aan welke kant staan we?'

'Denk eraan: een belangrijk deel van het neoliberale programma was het vernietigen van vakbonden. Er is een verbazingwekkend grote correlatie tussen vakbonden en ongelijkheid. Des te meer mensen zich aansluiten bij een vakbond, des te meer arbeiders kunnen zich beschermen, des te minder ongelijkheid er is. Wanneer we terugblikken op de neoliberale programma's zien we duidelijk dat een groot stuk van de ideologie erachter erin bestond om de verantwoordelijkheid weg te halen van de regeringen en over te brengen naar onverantwoordelijke private corporaties, bedrijven die geen enkel ander doel voor ogen hebben dan zelfverrijking. Het eufemisme daarvoor is 'markten', maar daar heeft het niets mee te maken. Het heeft alles te maken met wie de beslissingen neemt achter de schermen.'

Wanneer je beslissingen van overheden naar de markt overdraagt, open je de kraan voor alle soorten van diefstal.

'Wanneer je een systeem in voege hebt waar alle beslissingen worden genomen door private mogendheden die volledig onverantwoordelijk zijn en belust op geld en macht, wat zal er dan gebeuren, denk je? Mensen in het toppercentage hebben hun geldaandeel verdubbeld van 10 naar 20 procent, een enorme som geld in bijna geen handen. Firma's hebben onder het neoliberale regime minder betaald dan de werkende klasse, een unicum in de laatste eeuw in de VS.'

'Economen kunnen tegen zichzelf liegen door een abstract model van onbestaande markten te bestuderen en dan tegen iedereen te schreeuwen: "Dit gaat terug de goede kant op, het wordt eerlijker voor iedereen!" Ja, in hun onbestaande droomwereld. In deze wereld, wanneer je beslissingen van overheden naar de markt overdraagt, open je de kraan voor alle soorten van diefstal, waardoor je krijgt wat we nu zien.'

'Zo krijg je een vruchtbaar terrein voor demagogen om te zeggen: "Ik zal je redden. Steek de schuld op de migranten, zwarten en nog wat andere slechte mensen. We moeten van hen af geraken en alles komt goed." Dat is Trump, Bolsonaro, Orban - je vindt ze overal.'

'Het maakt deel uit van de wereld waarin we leven. Dit alles moet worden teruggedraaid, of in ieder geval teruggaan naar een gezonde vorm van staatskapitalisme in plaats van een woeste en brutale vorm, en dan verder gaan. Daarna is er veel vooruitgang te boeken. Dit zijn allemaal taken voor de huidige generatie.'

'Neem de post-corona wereld. Er zal een nieuw soort wereld ontstaan uit deze pandemie. Hoe zal die eruit zien? Er zijn groepen, degenen die de rijkdom en de macht hebben, degenen die de neoliberale ramp hebben veroorzaakt, die ervoor willen zorgen dat deze in een nog hardere vorm voortduurt: meer toezicht, meer controle en meer politie. Ze werken meedogenloos om ervoor te zorgen dat dat zal gebeuren. De vraag is of de rest van ons even meedogenloos zal tewerk gaan om ervoor te zorgen dat dit niet gebeurt, en dat er bewegingen in heel andere richtingen zullen zijn.'

Wanneer Republikeinen weer aan de macht zouden komen, zullen we een punt bereiken dat we niets meer kunnen doen dan wachten op het einde.

Geloof u dat er iets substantieels kan veranderen wat betreft klimaatbeleid in de VS, met een zeer nipte Democratische meerderheid in het Congres en de Senaat?

Chomsky: 'De Republikeinse Partij is één en al ontkenning. Onder Trump was het niet enkel ontkenning, maar ook een poging ons allemaal zo snel mogelijk in de afgrond te doen duiken. Ze denken: "Laten we het gebruik van fossiele brandstoffen maximaliseren, zelfs de meest gevaarlijke." Wanneer ik naar analogieën zoek in de geschiedenis, vind ik er geen.'

'Wanneer ze weer aan de macht zouden komen, zou het kunnen dat we richting onomkeerbare kantelpunten gaan in de nabije toekomst. Dat betekent niet dat iedereen onmiddellijk zal sterven. Het betekent dat we een punt zullen bereiken dat we niets meer kunnen doen dan wachten op het einde.'

'Joe Biden is een interessant verhaal. De laatste jaren zijn getekend door veel en diep gegrond activisme van onderuit, activisme dat redelijk effectief bleek. Zo was er de groepering van jonge activisten die zich de "Sunshine Movement" noemen en die er in slaagden congressionele kantoren te bezetten om de volksvertegenwoordigers te smeken aan een Green New Deal te werken. Die Green New Deal, in welke vorm dan ook, is voorwaardelijk voor het overleven van de menselijke soort. Normaal gezien zouden de activisten verwijderd worden door de politie, maar dat gebeurde toen niet. Ze kregen de steun van enkele jonge volksvertegenwoordigers uit het Congres die verkozen zijn geraakt als deel van de 'Sanders-golf', Alexandria Ocasio-Cortez

voornamelijk. Daarnaast konden ze de steun bekomen van een senator uit Massachusetts, Ed Markey, die zich al bijna heel zijn leven bezig houdt met milieuproblemen. Enkele dagen geleden, waren hij en Ocasio-Cortez erin geslaagd gedetailleerde en diepgravende wetgeving op tafel te leggen voor een Green New Deal die op een haalbare manier de klimaatcrisis kan tegemoetkomen.'

'De Green New Deal staat nu tenminste al op de politieke agenda. De Republikeinen hebben het volledig en ronduit verworpen vanuit het principe: "We kunnen het klimaat niet redden, we moeten het vernietigen!" De Democraten reageren vertwijfeld. Biden heeft al toegegeven dat hij een Green New Deal niet zal steunen. Hij heeft zelf, onder druk, een programma naar voor geschoven dat het beste is dat ooit in de VS gepresenteerd is, maar verre van voldoende is om de klimaatcrisis op te lossen.'

'De meeste programma's die al voorgesteld werden, voornamelijk programma's uit de bedrijfswereld zoals dat van ExxonMobil, zeggen: "Geen paniek, we zullen er iets aan doen. Vertrouw ons." Maar wanneer je dieper graaft naar wat ze dan precies willen doen, wordt bijna alleen maar naar koolstofopslag verwezen. Ze willen dus de atmosfeer blijven vergiftigen, zonder limieten, in de hoop dat toekomstige technologie de broeikasgassen er wel weer uit zal kunnen halen. Maar geen enkele toekomstige technologie zal al die gassen er terug uit kunnen halen. We moeten daar voorzichtig mee omspringen.'

Het is aan jullie generatie om de puinhoop die wij hebben achtergelaten aan te pakken en te kijken of we ervoor kunnen zorgen dat onze samenleving blijft bestaan.

'Bidens plannen zijn dus een stap vooruit. Dankzij druk van onderuit zijn het de beste plannen die we ooit ergens gezien hebben. Biden heeft zich ook terug achter de Klimaatakkoorden van Parijs geschaard. Dat is een belangrijke stap, maar elke klimaatwetenschapper zal je vertellen dat de voorwaarden van het Parijs-akkoord verre van voldoende zijn. Bovendien houden landen zich niet aan de doelstellingen. We bewegen dus wel degelijk richting de verwoesting van een planeet waarop leven mogelijk is. Erger nog, we doen het bewust, wetende wat we aan het doen zijn, maar we hebben niet de politieke wil om de nodige inspanningen te leveren, inspanningen die haalbaar zijn en die meer en betere jobs tot gevolg kunnen hebben, een beter en leefbaarder leven: de dreiging van een cataclysmische catastrofe afhouden of tenminste in bedwang houden.'

'We zijn momenteel op weg richting een toename in temperaturen van misschien wel drie tot vier graden Celsius boven de pre-industriële gemiddelden. Dat zijn temperaturen die ver boven de mogelijkheden liggen van georganiseerde menselijke samenlevingen om op een herkenbare manier te kunnen blijven bestaan. Dat betekent niet dat elke persoon ter wereld zal sterven, maar wel dat we naar een wereld gaan waarin niemand zou willen leven.'

'We weten hoe we de klimaatcrisis moeten oplossen. De vraag is: hebben we de politieke wil om te proberen onze georganiseerde menselijke samenleving van de vernietiging te redden? Dat is de vraag die jullie generatie zal moeten beantwoorden. Mijn generatie heeft compleet gefaald. Nu is het aan jullie generatie om de puinhoop die wij hebben achtergelaten aan te pakken en te kijken of we ervoor kunnen zorgen dat onze samenleving blijft bestaan.'

'Die keuze kan niet worden uitgesteld, maar zal moeten gebeuren binnen de volgende paar decennia. Dat is een last, maar ook een spannende uitdaging. Het is een keuze die zich nog nooit heeft voorgedaan in onze geschiedenis en zich waarschijnlijk nooit meer zal voordoen in de toekomst. We moeten ze nu maken, of we zijn er geweest.'

Hoe beoordeelt u de eerste 100 dagen van Joe Biden? Waren ze Rooseveltiaans, zoals sommige mensen zeggen?

Chomsky: 'Zijn prestaties op nationaal vlak zijn respectabel, beter dan ik had verwacht. Hij wordt met immense obstakels geconfronteerd. Zo is er onverbiddelijk Republikeins verzet tegen ongeveer alles. De Republikeinse Partij zet zich op dit moment in om het land onbestuurbaar te maken in de hoop dat het de schuld kan geven aan de Democraten en dat ze over twee jaar en in 2024 weer aantreden.'

'Ze lijken een beetje op de oude Communistische Partij: ze zijn geen politieke partij, althans niet volgens de regels van de parlementaire politiek, en er is een Centraal Comité dat bepaalt wat te geloven en iedereen houdt zich eraan. Je kon het zien bij de stemming voor het eerste stimuleringspakket van Biden. De Republikeinen in het Congres weten heel goed dat hun kiezers deze maatregelen grotendeels steunen en in feite steunen ze ze grotendeels zelf. En toch moesten ze er honderd procent tegen stemmen.'

'Wat het buitenlands beleid betreft, is het een ander verhaal. Ik denk dat hij het beleid van Trump voortzet, dat niet zo veel verschilt van dat van Obama. Ik vind dat heel gevaarlijk. Het zou niet mogen gebeuren.'

Waarom is zijn buitenlands beleid een voortzetting van Obama en Trump? En waarom is dat negatief?

Chomsky: 'Ik denk dat het in sommige opzichten nog erger is. Er is één goede zaak die ik moet vermelden: Biden werd net op tijd verkozen om de laatste overblijfselen van het wapenbeheersingsregime te redden, dat Trump systematisch had afgebroken. Er was nog één stuk over: het New START-verdrag, en Biden slaagde er net op tijd in om dat te redden door al lang bestaande Russische eisen te aanvaarden om het verdrag te verlengen. Trump zou er waarschijnlijk niet voor hebben gestemd.'

'Biden wil de deal met Iran opnieuw omarmen, maar als je naar zijn verklaringen kijkt, zet hij het beleid van Trump voort. Hij zal niet terugkeren naar de oorspronkelijke overeenkomst, maar alleen akkoord gaan met onderhandelingen over een veel hardere overeenkomst. Dus de VS trekken zich terug uit de overeenkomst, ontmantelen het en leggen sancties op aan Iran. Nu zegt Biden: we handhaven de sancties en we houden ons eraan, totdat u akkoord gaat met een veel hardere overeenkomst. Dat is op elk niveau verkeerd.'

Het discours over bedreigingen is grotendeels gefabriceerd. Wat we doen, is het creëren van bedreigingen door provocerende acties.

'Vrijwel unaniem wordt in Amerikaanse media en wetenschappelijke discussies beweerd dat we te maken hebben met een dreiging vanuit China. Als iets bijna universeel wordt geclaimd en het überhaupt enige complexiteit heeft, zou er een lampje in je hersenen aan moeten gaan en zeggen: dit is oplichterij. Er kan geen volledige overeenstemming zijn over een complexe kwestie. Er is veel mis met China, en er is veel mis met andere landen, waaronder wij, maar wat is precies de dreiging?'

'China doet dingen in de Zuid-Chinese Zee die in strijd zijn met de regels van het Internationaal Gerechtshof. Dat zouden ze zeker niet moeten doen. Maar de VS zijn niet in een positie om bezwaar te maken. De VS verwerpen besluiten van het Internationaal Gerechtshof.'

'Wat China doet is verkeerd. Het tast de rechten van de buurlanden aan: Vietnam, de Filippijnen, ... Maar dit zijn onderwerpen voor onderhandelingen en diplomatie, niet op te lossen door een enorme armada naar de Zuid-Chinese Zee te sturen terwijl Chinese bommenwerpers overvliegen. Binnen de kortste keren heb je een nucleaire oorlog. Dat slaat op niks.'

'Het discours over bedreigingen is grotendeels gefabriceerd. Wat we doen, is het creëren van bedreigingen door provocerende acties, waaronder nieuwe, meer destructieve wapens, en het overgaan tot ruimteoorlog-commando's. Dat kan makkelijk uit de hand lopen en Biden gaat hiermee door.'

Biden noemde Poetin een moordenaar, erkende de Armeense Genocide en erkende de mensenrechtenschendingen in Xinjiang ook als genocide. Is dit voor u geen belangrijk verschil? **Zijn de ernstige Chinese mensenrechtenschendingen erger dan wat u en ik op dit moment doen in Gaza via onze overheden?**

Chomsky: 'U beschouwt wat nu in Xinjiang gebeurt als genocide? Hebt u daar redenen voor? Het lijkt geen twijfel dat er heel ernstige mensenrechtenschendingen plaatsvinden in de heropvoedingskampen. Een miljoen mensen zijn erdoor gegaan. Er is genoeg anekdotisch bewijs dat wijst op ernstige mensenrechtenschendingen. Je kan fragmentarische rapporten lezen van Amnesty International, Human Rights Watch, enzovoort, maar als je de aanklacht van genocide overneemt, stel ik voor dat je die ook echt bekijkt en je afvraagt waar die vandaan komt. Ze gaan bijna allemaal terug tot het werk van één persoon, Adrian Zenz, een heel dubieuze bron als je zijn werk bekijkt. Dat is erg secuur geanalyseerd: zeer twijfelachtig. Je hebt beter bewijs dan dat nodig.'

'Dus ja, zeer ernstige mensenrechtenschendingen, maar stel uzelf de simpele vraag: zijn die erger dan wat u en ik op dit moment doen in Gaza via onze overheden? Is het erger dan twee miljoen mensen opsluiten, de helft ervan kinderen, in een plaats die volgens VN-analisten binnenkort letterlijk onleefbaar wordt? Er is bijna geen drinkbaar water, rioolsystemen zijn vernietigd door bombardementen, energiesystemen zijn vernield, er is geen werk en er zijn continu aanvallen. Hebben de mensen in de heropvoedingskampen dat meegemaakt? Misschien. Maar het zou goed zijn een beetje bewijs te zien.'

'Kunnen we iets doen aan onze misdaden? Ja, we kunnen ze beëindigen. Het is veel gemakkelijker om over genocide te praten in China, waar we het ten eerste niet zeker weten, en ten tweede kunnen we er niet veel aan doen. Het is makkelijk voor Biden om te zeggen "Poetin is een moordenaar". Veel moeilijker is: "Obama is een moordenaar". Wie voerde de grootste wereldwijde moordcampagne in de geschiedenis? Wie kwam elke dinsdagochtend met zijn adviseurs samen om te besluiten wie ze die dag moesten vermoorden, omdat ze als een potentieel gevaar voor de VS werden beschouwd?'

'Stel dat Iran moordcommando's over de hele wereld uitzond om mensen te vermoorden waarvan ze dachten dat ze een bedreiging voor Iran vormden. Er zijn er genoeg, zowat elke leider in de VS en Israël. Zouden we zeggen dat dat geweldig is? Dit zijn de vragen die u uzelf zou moeten stellen, niet alleen de officiële doctrine herhalen, die in de media wordt herhaald en door de intellectuele klasse.'

'Neem wat de VN beschouwt als de ergste humanitaire crisis ter wereld: Jemen. Dat zijn wij. De VS en het Verenigd Koninkrijk leveren wapens, inlichtingen en ondersteuning aan een van de meest gewelddadige en brutale staten ter wereld, Saoedi-Arabië, om Jemen te slopen. Kunnen we er iets aan doen? Tuurlijk.'

Nu we het eindelijk over dividenden hebben,
mogen er best nog wat mythes sneuvelen

DeWereldMorgen donderdag 29 april 2021
Christophe Callewaert

Om niet helemaal met lege handen naar de al dan niet virtuele 1 mei-bijeenkomsten te moeten, duikelen PS en Vooruit een nooit gebruikt artikel uit de omstreden loonwet van 96 op. Dat artikel laat toe om ook de dividenden aan banden te leggen, maar werd in 25 jaar dus nog nooit toegepast. Indien de werkgevers vasthouden aan de kleine marge voor loonstijgingen van 0,4 procent, dan ook geen hoge dividenden voor de aandeelhouders, klinkt het bij de socialistische partijen.

De kans dat de werkgevers en vakbonden er zelf nog uit geraken en toch nog een akkoord vinden, is zo goed als onbestaande. Dat kon ook moeilijk aangezien de werkgevers in een comfortabele zetel zitten. Zij hebben de wet van 96 aan hun kant, die door de vorige regering ferm werd aangescherpt. Of vol 'sjoemelsoftware' werd gestopt, zoals de vakbonden zeggen. En vanuit die zetel hoeven de werkgevers alleen maar aan te sturen op een mislukking van de onderhandelingen. De hete aardappel wordt dan doorgeschoven naar de regering die die 0,4 procent marge dan gewoon kan opleggen.

Anti-liberale liberalen

De regering zou natuurlijk ook met een antivirusprogramma door de sjoemelsoftware kunnen gaan, maar dat ligt moeilijk voor de liberalen die in het regeerakkoord lieten noteren dat er niets mag veranderen aan de loonwet. Open VLD-voorzitter Egbert Lachaert gaat nog een stap verder en vindt zelfs dat de vakbonden gebonden zijn aan de handtekeningen onder dat regeerakkoord. "Twee van de drie vakbonden houden vast aan het standpunt dat de wet aangepast moet worden, terwijl het regeerakkoord heel duidelijk zegt dat dat niet gaat gebeuren", zei hij in De Ochtend.

Het is een schrijnend voorbeeld van de illiberale tendenzen die ook door deze regering worden verdergezet. Sociale bewegingen mogen wat de liberale voorzitter betreft geen autonome standpunten meer innemen. Daarmee maakt hij een kruis over 200 jaar liberale traditie.

De dividenden koppelen aan de lonen is een krachtige retoriek die de socialistische partijen lenen van de vakbonden. Aandeelhouders hebben weinig last gehad van de coronacrisis. Dan hebben we het niet over hun ruime huizen in het groen, maar over hun portefeuille.

19 procent meer dividenden ondanks corona

Zakenkrant De Tijd zocht het vorige maand nog uit. Na het helse jaar lieten de beursgenoteerde bedrijven in België 6,3 miljard euro naar de aandeelhouders vloeien. Dat is dan wel 10 procent minder dan vorig jaar, maar dat komt enkel omdat AB InBev minder winst uit te delen heeft. Trek hun aandeel daar vanaf en dan zien we dat de dividendenstroom met 19 procent steeg. De lui van wie de dagtaak er uit bestaat om de aandeelkoersen te checken, zien hun inkomen bijna 50 keer meer stijgen dan de loonmarge van 0,4 procent (die bovendien uitgespreid wordt over twee jaar).

Het dispuut tussen vakbonden en werkgevers wordt door het ook over dividenden te hebben teruggebracht naar de naaktste vorm van klassenstrijd (zelfs de Financial Times heeft het taboe rond die term al lang opgegeven). Wie heeft recht op de meerwaarde die gecreëerd wordt, de werknemers of de aandeelhouders?

Neoliberaal offensief

Maar er hangt nogal wat ideologische mist rond die kwestie en die hebben we te danken aan 40 jaar neoliberal offensief. De hele discussie vertrekt van stellingen die door Hayek en Friedman, de neoliberale stereconomen werden neergepend.

De loonwet van 96 kwam er onder de regering-Dehaene die België met structurele hervormingen moest voorbereiden op de invoering van de euro. Het protest tegen die reeks neoliberale maatregelen deden het toenmalige recordaantal stakingsdagen sneuvelen. Een record dat later overtroffen werd door de regering-Michel.

In de VS hadden ze trouwens geen loonwet nodig om de lonen te matigen. Reagan en co losten dat op een andere manier op. Ze zorgden er voor dat de vakbonden verschrompelden en de loonstijgingen die verschrompelden mee. In België moest de loonwet die klus klaren.

De link tussen lonen en vakbonden, duidelijker wordt het niet.

Het idee achter die loonwet is dat de Belgische lonen concurrentieel – lees: laag genoeg – moeten zijn in vergelijking met onze buurlanden. Om de twee jaar onderzoekt de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven daarom heel secuur hoeveel werknemers in Frankrijk, Nederland en Duitsland verdienen en hoeveel de lonen mogen stijgen om daar onder te blijven. Dat leidt natuurlijk tot een spiraal van loonmatiging want ook in die buurlanden proberen ze de lonen over de grens in de gaten te houden. Het is een soort omgekeerd en pervers Keeping up with the Joneses.

In het al eerder aangehaalde interview vat Lachaert dat zo samen. “Het is om ervoor te zorgen dat een loonstijging vandaag niet een ontslag morgen betekent.” De arbeidsmarkt lijkt in die visie echt op de weekmarkt. Als een kraam duurdere appels heeft, loopt iedereen naar de buur waar ze goedkoper zijn.

De arbeidsmarkt is geen groentemarkt

Met hun denktanks zijn neoliberalen er in geslaagd om hun verhaal aantrekkelijk en simpel in de markt te zetten. In dat verhaal is een begroting het budget van een huishouden en de arbeidsmarkt is een groentemarkt. In het ene geval moet je ten allen tijde spaarzaam zijn en in het andere moet je het product arbeid goedkoop houden.

Maar de economie is oneindig veel complexer dan dat. Lonen zijn ook de consumptie van morgen en daardoor ook de bron van andere lonen. Lonen bepalen eveneens hoe groot de ongelijkheid is in een samenleving en die ongelijkheid bepaalt dan weer de economische groei. Lage lonen brengen ook kosten met zich mee. In de VS kunnen veel werknemers van McDonalds en Walmart enkel overleven dankzij de voedselbonnen die de overheid uitdeelt.

Lonen zijn ook maar een deel van de kosten die nodig zijn om producten op de markt te krijgen. Zelfs in arbeidsintensieve sectoren als restaurants vormen lonen maar 20 tot 25 procent van de kosten. Hogere lonen kunnen ook leiden tot meer productiviteit omdat tevreden werknemers zich harder inzetten of minder snel verkassen naar ander bedrijf of omdat het bedrijven stimuleert om te investeren in automatisering. Die hogere productiviteit laat dan weer toe om de arbeidstijd te doen dalen of om nog hogere lonen te betalen.

Nog een andere mythe is dat sommige werknemers zo weinig te bieden hebben dat ze enkel een minimumloon waard zijn. Hoe hoger dat minimumloon hoe minder ze aan de bak zullen komen. Net de coronacrisis heeft die mythe aan flarden geschoten. Net veel van de sectoren waar de lonen het laagst zijn werden plots 'essentiële beroepen'. In de voedingsindustrie, de distributie of de schoonmaak moesten werknemers blijven werken, ook al bracht dat hun gezondheid in gevaar. Ze zijn essentieel, maar hun arbeid mag niet teveel kosten. Waarom dat zo is krijgt geen enkele denktank of studiedienst van de werkgevers uitgelegd.

De afgelopen tien jaar zijn er nogal wat neoliberale mythes gesneuveld. De coronacrisis heeft dat proces versneld. In die zin is het protest van de vakbonden en een groot deel van de werknemers pas echt eigentijds

De EU helpt de Libische kustwacht vluchtelingen te onderscheppen, en schendt dus het internationaal recht

Klaas van Dijken, Bashar Deeb en Sara Creta en Emmanuel Freudeatha 129 april 2021.

De EU heeft altijd ontkend de Libische kustwacht te helpen met het onderscheppen van vluchtelingen, maar uit onderzoek van Lighthouse Reports blijkt iets anders.

De Libische kustwacht krijgt directe hulp van de Europese Unie om vluchtelingen te onderscheppen. Dit gaat in tegen internationaal recht dat verbiedt om mensen die vluchten of asiel aanvragen terug te sturen naar een onveilig land als Libië. Uit onderzoek van Lighthouse Reports in samenwerking met Trouw, Der Spiegel, ARD en Libération, blijkt dat de Libische kustwacht informatie over boten met vluchtelingen krijgt van Frontex, het agentschap dat verantwoordelijk is voor de grensbewaking van de Europese Unie

De EU trok haar eigen reddingsschepen in 2019 terug uit de Middellandse Zee, een van de dodelijkste grenzen ter wereld. Zo kwamen vorige week 130 asielzoekers om het leven toen hun boot kapseisde. Sinds 2019 voert Frontex alleen nog surveillancevluchten uit en ondersteunt de EU de Libische kustwacht financieel en met materieel.

WhatsAppberichten en mails

De EU heeft altijd ontkend dat ze de Libische kustwacht directe opdrachten geeft. Zo zei de hoogste baas van Frontex, de Fransman Fabrice Leggeri, in maart tegen het Europees Parlement dat "we nog nooit direct hebben samengewerkt met de Libische kustwacht". Uit het onderzoek blijkt echter dat dit niet klopt. Zo bevestigen drie hoge officieren van de Libische kustwacht dat er WhatsAppberichten en mails worden verstuurd vanuit Frontex naar de kustwacht. Ook heeft Trouw foto's van bootjes met vluchtelingen gezien die volgens een lid van de kustwacht direct naar zijn mobiel zijn gestuurd. Uit het onderzoek blijkt dat deze beelden door een Frontex-vliegtuig zijn gemaakt. In enkele gevallen vaart de Libische kustwacht na aanwijzingen van Europa zelfs tot buiten de Libische maritieme zone, in de zone van EU-lidstaten, om vluchtelingen terug te halen.

Volgens een intern EU-document werden alleen al vorig jaar 11.891 mensen door de Libische kustwacht teruggehaald. "Frontex-werknemers weten dat de Libische kustwacht vluchtelingen terugbrengt naar Libië en dat daar mensen gemarteld en onmenselijk worden behandeld. Iedere samenwerking met Libische autoriteiten met dit doel schendt Europese wetten," zegt Nora Markard, specialist in internationaal recht en verbonden aan de universiteit van Münster. "Direct contact met de Libische kustwacht is een nog duidelijkere schending." De EU heeft ook in eigen rapporten meermaals vastgesteld dat vluchtelingen en migranten in Libië worden opgesloten in kampen en grote kans lopen te worden gemarteld en verhandeld.

Uit data-analyse door Lighthouse Reports van 94 incidenten, verzameld door hulporganisaties, blijkt dat de Libische kustwacht 56 keer asielzoekers onderschepte. Bij twintig van die incidenten vloog een Frontex-vliegtuig in de directe omgeving, en in twaalf gevallen nam Frontex de asielzoekers naar alle waarschijnlijkheid als eerste waar.

Ondanks dat koopvaardij schepen, en soms zelfs reddingsschepen van hulporganisaties, op soms maar een uur varen afstand lagen, was het toch de Libische kustwacht die ze uiteindelijk onderschepte. Zeker 91 mensen kwamen om het leven of raakten vermist bij incidenten waarbij surveillancevliegtuigen van Frontex in de buurt waren. De Libische kustwacht beschikt over te weinig materieel voor reddingsoperaties, geregeld komt hulp daardoor te laat.

'Het is een truc, oplichterij zo je wilt'

'Europa heeft schepen door vliegtuigen vervangen met maar één doel: niet om ze (asielzoekers, red.) te redden, want als je mensen met een Europees schip redt, moet je ze ook naar Europa brengen," zegt Matteo de Bellis van Amnesty International. 'Het doel is om mensen te spotten en de Libische autoriteiten te waarschuwen zodat zij het vuile werk kunnen doen, asielzoekers onderscheppen en terugbrengen naar Libië. Het is een truc, oplichterij zo je wilt, om internationale wetten te omzeilen."

Verantwoording onderzoek

Voor dit onderzoek zijn gesprekken gevoerd met een tiental werknemers en oud-medewerkers van Frontex en mensen in Libië, en met talloze overlevenden van onderscheppingen. Daarnaast is informatie geput uit gelekte documenten en afbeeldingen, en voer een verslaggever mee met de Libische kustwacht.

Ook is een database geanalyseerd met 94 incidenten tussen januari vorig jaar en maart dit jaar. Dat zijn incidenten waarbij boten met vluchtelingen werden gesignaleerd en onderschept. In de database zitten coördinaten die asielzoekers deelden met hulporganisaties en data van vliegtuig- en scheepsroutes. Zo kon worden geanalyseerd wie in de nabijheid van de vluchtelingen was op het moment dat ze werden gespot, wie van koers veranderde en welke schepen de vluchtelingen eerder hadden kunnen bereiken in plaats van de Libische kustwacht.

Lees ook: De banden tussen Frontex en de Libische kustwacht zijn hecht

Vorige week woensdag nog raakten twee afgeladen boten in nood voor de kust van Libië. Terwijl Frontex-vliegtuigen in de directe omgeving vlogen werd slechts één boot gered door de Libiërs - voor de andere had Libië geen boot meer operationeel: 130 mensen verdronken. Deze incidenten staan niet op zichzelf.

Het ene na het andere schandaal: wie controleert EU grensbewaker Frontex?

Frontex, de grens- en kustwacht van de Europese Unie, kampt met veel schandalen.

Lourdes heeft troost en aandacht voor iedereen

Een nieuwe film richt de aandacht op Lourdes. Het Franse bedevaartsoord biedt meer dan mirakels. Al anderhalve eeuw is het een baken voor mensen met uiteenlopende existentiële noden.

Marc Reynebeau – De Standaard Donderdag 12 augustus 2021

Woonwagengedevoten op bedevaart in Lourdes: niet slechts uit devotie, maar ook omdat ze verlangen naar erkenning (uit de film Lourdes).

Er gebeurt een mirakel in de nieuwe documentaire Lourdes, van de Franse cineasten Thierry Demaizière en Alban Teurlai, sinds deze week in de bioscoop. Een man op pelgrimage in het Franse katholieke bedevaartsoord Lourdes, die zich verbaal niet kan uiten – hij wijst op een kaartje de letters aan van de woorden die hij gezegd wil hebben – spreekt aan het eind van de film toch een zin uit.

Was daar een goddelijke interventie ('op voorspraak van Maria') voor nodig? Vast niet. Wellicht drukte deze door het leven beschadigde man met zijn stilzwijgen zijn existentiële ontgoocheling uit. Dat kon hij niet langer volhouden met al de warme aandacht die hij in Lourdes kreeg. Door te spreken drukte hij zijn erkentelijkheid uit.

Als dit geval ons iets leert, is het dat, als er al sprake is van mirakels, ze mensenwerk zijn. Toch registreerde Lourdes in bijna anderhalve eeuw bedevaarten al 7.000 'wonderbaarlijke genezingen', waarvan de katholieke kerk er 70 als mirakel erkende.

Wat bedevaarders willen geloven is voor hen een feit – dat is de essentie van een geloof. Daardoor is het ook een zeldzame, zelfs laatste bron van hoop

Mirakels zijn het laatste middel van de kerk om een uitzonderingspositie op te eisen ten opzichte van de door rationaliteit gedreven seculiere wereld. En ze trokken, op haar hoogtepunt in 1958, 6 miljoen -gelovigen per jaar naar Lourdes. In 2018 waren het er nog 3 miljoen.

Beroep tegen het bestaan

Tussen de vele religieuze rituelen, maar ook tussen de overvloedige commerciële kitsch of de soms hysterische mystiek rond de kruisweg, hebben alle bedevaarders -eigen motieven en verwachtingen. Wat zij willen geloven, is voor hen een feit – dat is de essentie van een geloof. Daardoor is het ook een zeldzame, zelfs laatste bron van hoop.

Voor ongeneeslijk zieken, voor wie de medische wetenschap geen uitkomst meer biedt, is Lourdes de laatste plaats waar nog een beroep denkbaar is tegen de hardheid van een uitzichtloos en schijnbaar zinloos bestaan. Wat ze van het bedevaartsoord verwachten, is niet per se een miraculeuze genezing, maar wel een met tradities en toevallige ontmoetingen omgeven beleving. Een gemeenschap die, als er geen hoop meer is in het aardse bestaan, die hoop tracht te beloven in een leven na de dood.

Tussendoor biedt Lourdes — met haar vele vrijwilligers — zorg, aandacht, troost en vooral erkenning. Daar hoeven de zieken niet meer op te rekenen in het dagelijkse bestaan, dat ze als onbarmhartig ervaren en dat hen in zijn drang naar efficiëntie al lang heeft gemarginaliseerd. In Lourdes zijn ze even geen 'last'.

Kerkelijk monopolie

Het geldt net zo goed voor de woonwagenbewoners die in een aparte delegatie, met een zelfgemaakt kruis, meestappen in de processie. Ze zien daarin niet alleen de bevestiging van hun geloof of boetedoening voor hun zonden, maar ook een antidotum voor hun sociale uitsluiting.

In de moderne traditie, sinds de negentiende eeuw, ontstaan bedevaartsoorden door uitzonderlijke gebeurtenissen, in de regel een verschijning van de Moeder-Maagd Maria, die bemiddelt tussen het aardse en het bovenaardse. Paus Pius IX heeft daarvoor de basis gelegd met de bul die de onbevleete Ontvangenis van Maria in 1854 als dogma vastlegde.

Zo'n uitzonderlijke gebeurtenis kwam er in 1858 in het Pyreneeëndorp Lourdes. De toen nog triomfantelijke katholieke kerk had het eerst moeilijk met de visioenen van de 14-jarige, uit een arm gezin afkomstige Bernadette Soubirous, aan wie Maria zou zijn verschenen. Een jonge leek nam zo een rol op in wat de gevestigde kerk altijd had gezien als haar institutionele monopolie. De kerkelijke elite erkende de visioenen toch, omdat de Mariacultus de volkse devotie deed toenemen.

In België kreeg Lourdes in 1874 een filiaal in het Oost-Vlaamse Oostakker, niet na een verschijning van Maria, maar na een wonderbaarlijke genezing, toen volwaardige geneeskunde nog een sociaal privilege was.

Strijdbaarheid

Hoezeer Mariaverschijningen en bedevaarten verbonden zijn met een ervaring van existentiële nood, onmacht en angst, bleek nog duidelijker toen België in 1932 en 1933 een opvallende opstoot van zulke verschijningen beleefde. Dat gebeurde onder meer in Beauraing, Banneux en Onkerzele – al werden alleen de verschijningen in de -eerste twee plaatsen erkend door de kerk.

Recent historisch onderzoek wijst uit dat de waarneming van goddelijke interventie toen nauw verbonden was met de economische en politieke instabiliteit van het moment. De opkomst van het nazisme in Duitsland en de angst voor een volgende oorlog verklaren de vele visioenen waarin de aartsengel Michaël vlaggen met hakenkruisen erop scheurde. Ook Maria verscheen niet alleen als een beschermende moeder, maar ook als een militante strijdster.

Die dualiteit valt in Lourdes nog altijd op door de militaire deelname aan de bedevaart. Die begon na de Tweede Wereldoorlog als verzoening tussen de Fransen en Duitsers, maar kreeg in 1992, na aansporing van het Vaticaan, een verlengstuk met de opname van een Kroatische militaire delegatie, als steun aan de katholieke strijdbaarheid tegen het orthodoxe Servië of de islam in Bosnië. In 2012 kwam daar een delegatie bij van de Grieks-katholieke diaspora uit Oekraïne, ter vrijwaring van 'de nationale en religieuze identiteit'.

Even strijdbaar is Maria als ze in Lourdes hét alternatief aanbiedt voor het wufte kusttoerisme. Tenslotte schreef priester J. Willems in 1959 nog in het tijdschrift Sacerdos: 'De Heer liet zijn moeder het wereldtoerisme van de komende geslachten voorzien, met hun tot dan toe ongeëvenaarde reis- en pleistermogelijkheden. Maria's keuze viel op een verrukkelijk berglandschap: de Franse Pyreneeën, vlak bij Spanje.' Zo heeft iedereen een motief voor de bedevaart – troost is er voor iedereen.

‘Mijn familie zei: met een hoofddoek zul je het moeilijker krijgen’

Veerle Vanden Bosch in De Standaard van Donderdag 12 augustus 2021

Samira Azabar wilde Baas Over Eigen Hoofd blijven, en dus stapte ze in het collectief Boeh!. Ze strijdt voor het recht van (moslim-)-vrouwen om te dragen wat ze willen. ‘Sommigen hebben het idee: wij zijn bevrijd en jullie nog niet. Zo paternalistisch.’

‘Vrijheid wordt vaak af-gemeten aan hoeveel je als vrouw laat zien van jezelf. Maar het mag ook weer niet té veel zijn.’ Christophe De Muynck

Keuzevrijheid voor alles

Samira Azabar (1985) is sociologe en onderzoekster in de politieke wetenschappen aan de Universiteit Antwerpen. In 2008 sloot ze zich aan bij het collectief Boeh!, dat ijvert voor het recht op zelfbeschikking van iedere vrouw over haar doen en laten, lichaam en leven. Het recht om in alle vrijheid een keuze te maken om al dan niet een hoofddoek te dragen staat daarbij centraal. In het najaar verschijnt bij uitgeverij Epo het Boeh!-boek onder redactie van Azabar en Ida Dequeecker.

Als sociologe doet Samira Azabar onder meer onderzoek naar het stemgedrag van Belgische moslims, met Boeh! ijvert ze voor het zelfbeschikkingsrecht van vrouwen om al dan niet een hoofddoek te dragen. Haar rechtvaardigheidsgevoel kreeg ze van huis uit mee, maar het was de confrontatie met onrecht dat haar in actie deed komen: als vrouw, kind van gastarbeiders en moslima ondervond ze aan den lijve hoeveel hordes onze maatschappij voor sommigen opwerpt.

Azabar groeide op in een warm nest met tien kinderen, ze zat ergens midden in het pak. De buitenwereld leek soms een -andere planeet: ‘Ik volgde Latijn op een -katholieke school en was een van de weinige gekleurde leerlingen. Als tiener wil je geen buitenbeentje zijn: ik probeerde erbij te horen, maar er bleef afstand. Ze hebben thuis hard moeten vechten om me in het aso in te schrijven. Alle tests wezen uit dat ik dat aankon, maar de school dacht dat ik het niet zou halen. Dat bleef een constante in mijn hele schoolcarrière. Zoiets heeft impact op je zelfvertrouwen, ook al wil je geloven dat je wél meer kunt. Mijn ouders twijfelden ook. Ze hadden niet gestudeerd, spraken geen Nederlands, konden me niet ondersteunen. En ze vertrouwden op het schoolsysteem. Mijn oudste zus, die -kantoor en verkoop had gedaan, hakte de knoop door. “Je gaat het daar op zijn minst proberen” zei ze, en zeulde me mee naar de inschrijvingen.’

‘Ik heb immens veel respect voor mijn ouders. Ze kwamen van een plattelandscultuur naar een stad en moesten helemaal vanuit het niets beginnen. Ik ben nogal een honkvast type, ik kan me niet indenken dat ik zou migreren, en dan ben ik nog hooggeschoold en heb ik een aantal privileges die zij niet hadden. Je losrukken uit een veilige omgeving om naar een vreemde plek te gaan waar je ongelijk behandeld wordt en daar tien kinderen grootbrengen: de veerkracht die dat vraagt, is immens. Ik heb zelf drie kinderen, ik kan het me niet voorstellen.’

Het einde van de wereld

Toen Azabar 16 was, overleed een van haar broers aan een hersenbloeding, hij was 23. 'Hij was degene die ons altijd aanspoorde. Als hij zag dat we niet studeerden, kon hij daar kwaad om worden. Hij zei: "Als je dat niet hebt, sta je nergens." Kort na zijn dood kwam 9/11. Die twee gebeurtenissen: voor mij was dat het einde van de wereld. Van de exotische, de Marokkaanse, werd ik plots een moslima. In gesprekken ging het veel meer over waarom moslims zo'n haat hebben. Over mogelijke oorzaken, of over de diversiteit van de moslimgemeenschap werd niet gesproken. Ik werd alleen geacht me te excuseren voor de aanslagen. Mijn ouders waren vooral bang. Ze waren naar hier gekomen om te werken en daarna -terug te keren, maar toen dat met de -kinderen steeds moeilijker werd, waren ze gebleven. Nu hadden ze plots een onveilig gevoel: "We zijn niet van hier", daarvan -waren ze doordrongen. Terwijl wij kinderen het gevoel hadden dat we wél van hier waren, we waren hier geboren. Als we met racisme te maken kregen, zeiden mijn -ouders altijd: laat het passeren, je wordt er sterker van. We moesten zeker geen weerwerk bieden. Dat was typisch eerstegeneratiementaliteit. Ik vond dat heel lastig.'

'Voor 9/11 was ik de exotische, de Marokkaanse. Daarna werd ik plots een moslima. In gesprekken ging het veel meer over waarom moslims zo'n haat hebben'

'Mijn ouders praatten niet zoveel over hun migratieverleden. Ik kreeg er vaak -vragen over, maar had geen antwoorden. Ik wilde het migratieverhaal begrijpen. Later interviewde ik enkele mensen van de -eerste generatie voor een opdracht. Sommigen deden hun verhaal met tranen in de ogen. Ze wilden sterk zijn, de rots waar -iedereen op steunt, daar sta je niet bij stil als je jong bent. Ik besepte dat mijn ouders zwegen omdat ze het nog niet hadden -verwerkt. Ik had veel vragen: die ongelijkheid, die vooroordelen, hoe werkt dat en waarom bestaat dat überhaupt in een -democratie? Daarom ben ik sociologie gaan studeren.'

Iets verkeerd

Een hoofddoek dragen is voor Azabar iets heel natuurlijks. Ze begon ermee toen ze een jaar of 10 was, vooral om het uit te proberen. 'Iedereen in mijn familie droeg er een. Ik dacht: waarom niet? Gaandeweg -begon ik hem ook op school te dragen. Toen ik naar het secundair ging, moest hij af, er was een verbod. Daar worstelde ik mee omdat ik me goed bij voelde bij die hoofddoek. Doordat op school werd -gezegd: hier hoort het niet, kreeg ik het -gevoel dat het iets verkeerd was. Maar waarom dan? Het wrong. Na 9/11 kreeg de hoofddoek dragen een andere lading. Voordien vond men het hooguit vreemd. Mensen hadden vragen of vonden het vrouw-onvriendelijk, maar de hoofddoek als -symbool van terrorisme of om je af te -zetten tegen de westerse wereld, dat was nieuw. Ik wist dat een hoofddoek dragen me moeilijkheden zou opleveren, dus toen was ik er plots bewuster mee bezig. Als tiener was ik op zoek naar rust, dat was nog meer zo toen mijn broer overleed. Mijn -geloof bracht die rust. Mijn hoofddoek werd voor mij nog belangrijker.'

'Ik was rebels thuis. Ik vond dat er ook voor vrouwen geen beperkingen mochten zijn, ongeacht uit welke hoek. Mijn vader was heel beschermend, dat leidde soms tot discussies. De traditionele man-vrouw-verhouding functioneerde voor mijn -ouders goed, maar ik vond dat ik ook -andere opties kon hebben. Toen ik ging studeren, zeiden mijn ouders en broers en zussen: als je die hoofddoek blijft dragen, ga je het moeilijker hebben. Ik dacht: ik zie wel wat er komt. Ik was het gewend me -extra hard te bewijzen, maar ik had niet -gedacht dat het zo erg zou zijn. Het idee dat we in een democratie leefden waar -iedereen gelijke kansen had, was geen -werkelijkheid. Mijn activisme begon bij de -studentenvereniging, omdat ik vond dat je niet in

zo'n wereld kunt leven. Het kan niet dat je gender, je kleur, je religie of je sociale klasse bepaalt of je een goed leven zal -hebben of niet. Dat is niet democratisch. Ik dacht: als mensen dat inzien, komt er wel verandering. Toen was ik nog naïef, ik ben realistischer nu en beseft dat sommige mensen voordelen halen uit het onderdrukken van anderen. Er kan veel veranderen, maar mensen moeten het willen.'

Boze vrouw

In 2008 stapte Azabar mee in Boeh!. De aanleiding voor haar om aan te sluiten was de dresscode die werd ingevoerd: levens-beschouwelijke en politieke kentekens mochten niet meer voor loketbedienden omdat de overheid neutraal hoorde te zijn. 'Die neutraliteit was een drogreden: vanaf nu is onze overheid -neutraal. Wat was ze dan ervoor? Was het problematisch? Waar zat het probleem dan? Er was geen probleem. Er waren -vrouwen met hoofddoek die al vijftien jaar aan het loket werkten en altijd positieve evaluaties hadden gehad. Neutraliteit is een goed idee, ze is in-gevoerd om te garanderen dat iedereen -gelijk wordt behandeld ongeacht gender, afkomst, religie, dat je die aspecten wel ziet, maar er geen waardeoordeel aan vast hangt. Nu werd neutraliteit ingezet als discriminerende maatregel.'

'Het blijkt een -collectieve strategie te zijn van moslimvrouwen, om zeker niet het boze type te -lijken. Want dat is een strategie om ons weg te zetten, zodat er niet naar ons hoeft te worden geluisterd'

Tegenstanders voeren vaak aan dat vrouwen een hoofddoek dragen onder druk. 'We hebben daarover 500 vrouwen bevestigd voor een nieuw boek. Daarvan -gaven er drie aan druk te ervaren. Dat zijn er drie te veel, maar een hoofddoeken-verbod is paternalistisch en buitenproportioneel. Tegenstanders gaan uit van het idee: wij zijn bevrijd en jullie nog niet, het kan toch niet dat je vrijwillig voor een hoofddoek kiest? Vrijheid wordt vaak -gemeten aan hoeveel je als vrouw laat zien van jezelf. Maar het mag ook weer niet té veel zijn. Als je kijkt naar al die normen die worden opgelegd aan vrouwen in onze -samenleving: hoe ze zich horen te gedragen, hoe ze gekleed moeten gaan, dan zijn wij geen feministische maatschappij.'

'Het gaat fundamenteel om zelfbeschikkingsrecht. Ik ben een volwassen vrouw en ik kan voor mezelf uitmaken wat ik belangrijk acht in mijn leven. Ik heb veel meer druk ervaren van het seksisme en racisme in de buitenwereld dan van mijn familie om een hoofddoek te dragen.'

Een lastig stereotype is de boze vrouw, zegt Azabar. 'Ik probeer heel hard altijd te glimlachen, op straat en tijdens vergaderingen. Onlangs las ik daar een wetenschappelijk artikel over: dat blijkt een -collectieve strategie te zijn van moslimvrouwen, om zeker niet van het boze type te -lijken. Want het is een strategie om ons weg te zetten, zodat er niet naar ons hoeft te worden geluisterd. Maar waarom mag ik niet boos zijn als ik naar een terrasje ga en men mij vraagt weg te gaan omdat ik met mijn hoofddoek andere klanten zou -afstoten? Of als jongens van kleur bang moeten zijn voor sommige politiemensen? Het is juist die verontwaardiging die me de energie geeft om door te gaan.'

AGENDA OKTOBER – NOVEMBER -DECEMBER 2021

INHOUDELIJK THEMA NIEUWE WERKJAAR WIJ ZULLEN DOORGAAN, GEDRAGEN DOOR EEN NIEUWE STILTE

Zondag 31 oktober – om 10.30 uur **Allerheiligen en Allerzielen: BESCHEIDEN GAAN (2)**
Heiliging en heiligheid – Gave en opdracht (Tenachon Over bijbels concepten, nr 8)
Deze viering wordt voorbereid door Groep 2 (Ignace en Hilde)

Dinsdag 9 november van 19.45 tot 22 uur: **Bijbels leerhuis. We lezen verder in de Romeinenbrief van Paulus, hoofdstuk 9.**

Zondag 14 november viering om 10.30 uur:
Binnen het hoofdthema ZORGZAAM ZIJN staan we in deze viering stil bij twee belangrijke bijbelse concepten: **Tsedaka – Gerechtigheid en Rechtvaardigheid**
Deze viering wordt voorbereid door groep 3

Dinsdag 17 november om 20 uur: **Dagelijks Bestuur van Jebron**

Zondag 5 december om 10.30 uur in het Jebronhuis. We staan stil bij het thema van **Welzijnszorg: het recht op menswaardig wonen voor iedereen.**
Deze viering is wellicht de laatste in het Begijnhofhuis.
De viering wordt voorbereid door Stefaan.

Dinsdag 7 december: van 19.45 tot 22 uur: **Bijbels leerhuis. We lezen verder in de Romeinenbrief van Paulus, hoofdstuk 9 (vervolg).**

Dinsdag 15 december om 20 uur: **Dagelijks Bestuur van Jebron**

VRIJDAG 24 december om 17 uur in de WERFKAPEL: **KERSTVIERING.**
Binnen het hoofdthema ‘Recht doen’ staan we in deze Kerstviering stil bij -
HET LICHT VAN DE MESSIAS - een alles omspannende droom.
Deze viering wordt voorbereid door de drie liturgiegroepen samen

Zondag 9 januari NIEUWJAARSVIERING om 10.30 uur in de Werfkapel.
Binnen het hoofdthema “Zorgzaam zijn” staan we stil bij de bijbelse concepten **Waarheid en vrede .** Woorden die ons kunnen begeleiden op onze weg doorheen het nieuwe jaar **2022.**
Deze viering wordt voorbereid door Groep 1

Dinsdag 11 januari 19.45 tot 22 uur: Bijbels leerhuis. We lezen verder in de Romeinenbrief van Paulus, hoofdstuk 10.

Jebron Info

Wens je Jebron-Info niet meer te ontvangen, geef dan een seintje via mail.

Jebron vzw ; Open Huis voor Vorming en Pastoraat

Begijnhof 1 - 9300 Aalst Tel. 053/77.51.16

Open ma, di, do en vr van 08.00 tot 16.00 uur.

Mailadres: jebron@telenet.be

Website: www.jebron.be

Stortingen en financiële steun zijn welkom op BE46 0680 6230 4036

Raad van Bestuur: Inge De Bruyn, Paul De Witte, Luc D'Hooghe, Annie Maes, Kristien Renneboog, Erik Van Assche

Personeel: Vera Baeyens

Liturgieverantwoordelijke Paul De Witte